



2.4.2 KOLMULE

Are Salthaug
ares@imr.no

□ Status og råd

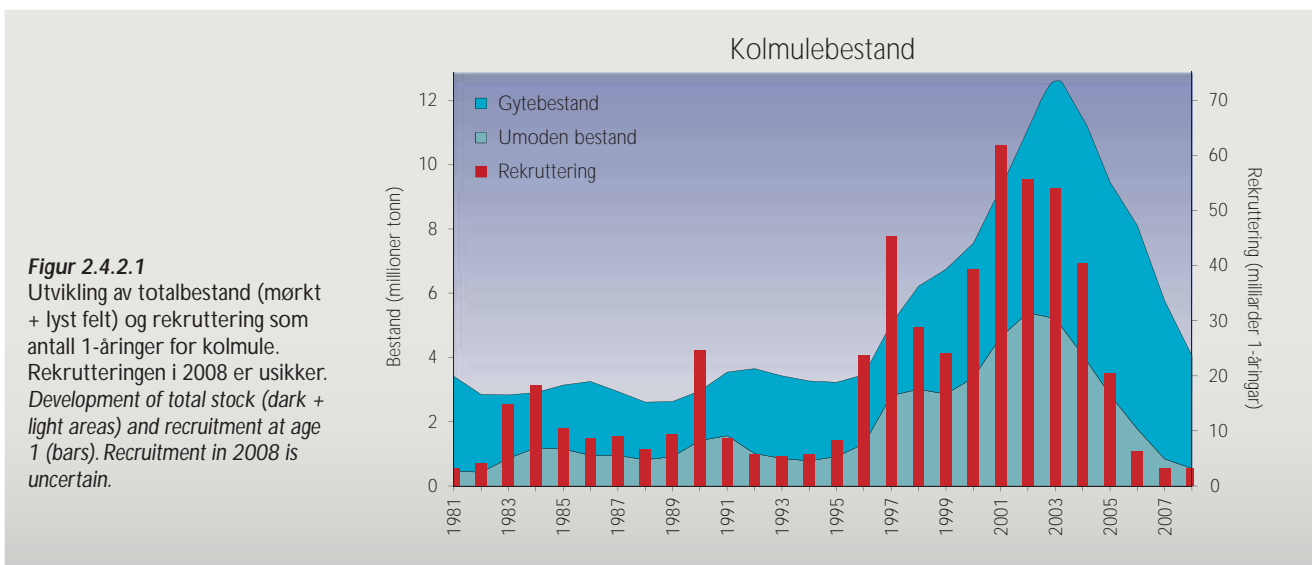
Kolmulebestanden nådde toppen i 2003, og er nå raskt på vei nedover (figur 2.4.2.1). Gytebestanden er forventet å være litt over føre-var-nivået på 2,25 millioner tonn i begynnelsen av 2009. All tilgjengelig informasjon tilsier at årsklassene som ble gytt i 2005–2007 er svake sammenlignet med de ti foregående årene. Rådet fra ICES for 2009 var en totalkvote

på mindre enn 384 000 tonn, noe som er forventet å føre til at gytebestanden i 2010 holder seg over føre-var-nivået. Den vedtatte totalkvoten for 2009 er på 590 000 tonn.

Fiskeri

Hovedfisket skjer langs kontinental-skråningen og bankene vest for De britiske øyer og ved Færøyene, hvor kolmule samler seg for å gyte om våren. Norge opererer her med over 40 ringnotfartøyer utstyrt med pelagisk trål. Disse fartøyene kan

fiske 78 % av den norske kvoten. Industri-trålere har adgang til 22 % av kvoten og fisker året rundt, hovedsakelig langs den vestlige og sørlige kanten av Norskerenna og nordover rundt Tampen. Noen industri-trålere deltar også i fiskeriet på gytefeltene. Totalkvoten for 2008 var 1,25 millioner tonn, og foreløpig statistikk indikerer at totalfangsten var noe lavere. Den rapporterte norske fangsten i 2008 var 417 000 tonn.



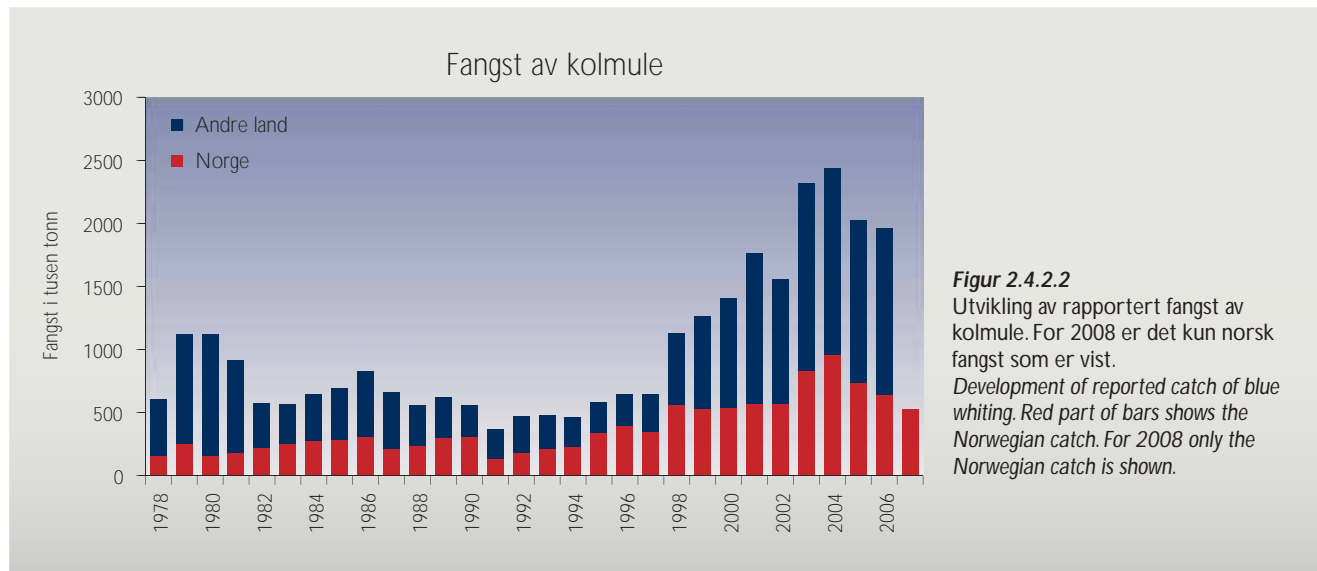
Norge har historisk sett vært den dominerende nasjonen i kolmulefisket med ca. 40 % av totalfangsten (figur 2.4.2.2). Etter at kyststatene (Norge, Island, EU og Færøyene) ble enige om fordeling av kolmule i desember 2005, har den norske andelen blitt lavere – rundt 30 % etter kvotebytte med andre land. Foruten Norge er Russland, Færøyene, Island og Nederland store aktører i kolmulefisket, men alle EU-land langs kysten fra Portugal til Sverige deltar.

Store endringer på gang i kolmulebestanden

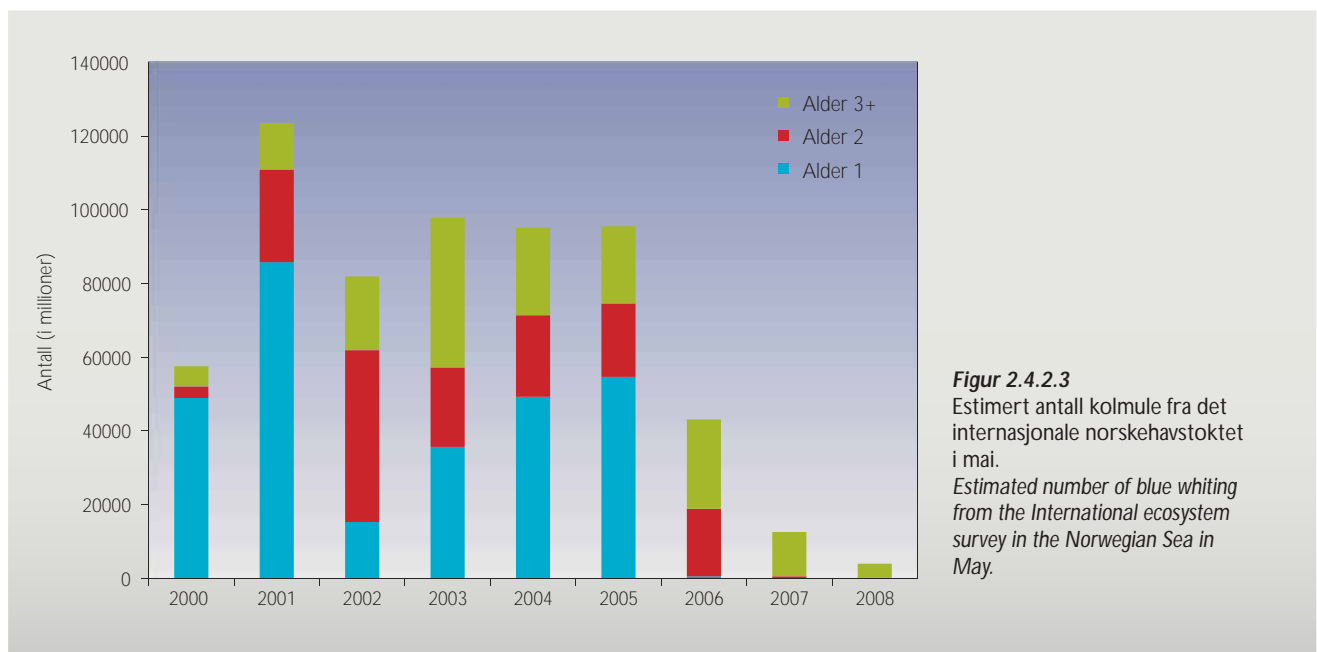
På midten av 1990-tallet begynte kolmulebestanden å produsere en rekke årsklasser som var flere ganger sterkere enn det som tidligere var observert. Dette førte til en mangedobling av bestandstørrelsen og en tilsvarende økning i fangstkvantumet. Uttaket har for øvrig de siste 13 årene ligget langt høyere enn anbefalingene fra Det internasjonale råd for havforskning

(ICES). Situasjonen med sterke årsklasser år etter år ser ut til å være dramatisk endret. Årsklassene som ble gytt i 2005, 2006 og 2007 ser ut til å være blant de svakeste som er observert. Dette får en rekke konsekvenser både for kolmulefiskerierne og for økosystemene i Norskehavet og Barentshavet. Siden det blir veldig lav tilførsel av ungfisk til den fiskbare delen av bestanden de nærmeste årene, er det nødvendig med dramatiske kutt i uttaket for at gytebestanden skal holde seg over det kritiske nivået (B_{lim}). Det gjelder å ikke tømme "lageret" av gammel fisk i bestanden for raskt. Selv om totalkvoten ble redusert med mer enn 50 % fra 2008 til 2009 (ICES sitt råd var 69 %) er det nødvendig med ytterligere reduksjoner i 2010 og 2011 for at beskatningen skal bli bærekraftig. Dersom rekrutteringen på sikt forblir lav, og på tilsvarende nivå som før 1995, viser beregninger utført av ICES at det bærekraftige utbyttet vil ligge mellom

300 000 og 470 000 tonn per år. Dette er 4–6 ganger lavere enn det årlige uttaket de siste ti årene. De økologiske effektene av den dramatiske nedgangen har allerede vist seg både i Norskehavet og i Barentshavet. Figur 2.4.2.3 og 1.6.2.2 viser endringene i mengden kolmule beregnet fra økosystemtøktene i disse to havområdene. I 2008 er kolmulemengden bare en brøkdel av det den var for bare noen få år siden. Kolmule konkurrerer om føden med andre planktonspisende fisk som sild, lodde og makrell og er samtidig et viktig byttedyr for større fiskespisere som torsk, sei og sjøpattedyr. Det er vanskelig å forutsi nøyaktig hvilke effekter kolmule nedgangen vil få siden andre arter kan overta kolmules rolle både som planktonspiser og byttedyr. Det er for eksempel verdt å merke seg at loddebestanden i Barentshavet og bestanden av norsk vårgytende sild har økt, samtidig som kolmulebestanden har blitt redusert.



Figur 2.4.2.2
Utvikling av rapportert fangst av kolmule. For 2008 er det kun norsk fangst som er vist.
Development of reported catch of blue whiting. Red part of bars shows the Norwegian catch. For 2008 only the Norwegian catch is shown.



Figur 2.4.2.3
Estimert antall kolmule fra det internasjonale norskehavstøktet i mai.
Estimated number of blue whiting from the International ecosystem survey in the Norwegian Sea in May.



Blue Whiting

Blue whiting is a widely migratory stock mostly harvested in the spawning grounds west of the British Isles during late winter and early spring and in the southern Norwegian Sea later in the season. The blue whiting stock reached its historic high in 2003 and has since then been declining because of heavy fishing pressure. 2006 was the first year when the blue whiting fishery was regulated through interna-

tional agreements, but this has not yet had a significant impact on the exploitation level. Norwegian catch in 2008 was around 417,000 tonnes. While recruitment was strong in all years from 1995 to 2004, recruitments from 2005 onwards are estimated to be weak. It is not yet known whether this is an exception or a sign of a shift back to the lower recruitment level typical of the pre-1995 period.

Fakta om bestanden

Kolmule er en liten torskefisk som hovedsakelig holder til i Nordøst-Atlanteren og i Middelhavet. Mindre bestander finnes også i Nordvest-Atlanteren. Kolmula i Nordøst-Atlanteren betraktes forvaltningsmessig som én bestand, men består av to hovedkomponenter, en nordlig og en sørlig, med en grov separasjonslinje på Porcupine-banken vest for Irland. Noen norske fjorder samt Barentshavet har lokale bestandskomponenter, selv om de store mengdene av kolmule sett i Barentshavet i de siste årene hører til den atlantiske hovedkomponenten.

Kolmule er en av de mest tallrike fiskeartene i de midterste vannlagene i Nordøst-Atlanteren. Arten er mest vanlig på 100–600 m dyp, men den kan også svømme nær overflaten deler av døgnet og nær bunnen på grunt vann. Den er blitt observert så dypt som 900 m.

Kolmula spiser for det meste krepsdyr som krill og amfipoder, og stor kolmule spiser gjerne småfisk, inkludert ung kolmule. Det hender at den må konkurrere om maten med sild og makrell. Dette er mest vanlig for ung kolmule (0- og 1-åringer), som holder seg høyere oppe i vannet. En del rovfisk og sjøpattedyr beiter på kolmule, og den er for eksempel en viktig del av føden til sei, blåkveite og grindhval. Voksen kolmule vandrer hver vinter til gyteområdene vest for De britiske øyer for å gyte. Egg og larver transporteres med havstrømmene, og driftmønsteret varierer fra år til år. Larver fra gyting vest for Irland kan for eksempel ende opp både i Norskehavet og i Biscayabukta. Det viktigste føde- og oppvekstområdet er Norskehavet.

Kolmule

Micromesistius poutassou

Andre norske navn:

Blågunnar, blåhvitting, kolkjeft

Familie: Torskfamilien (Gadidae)

Maks størrelse: 50 cm og 800 g

Levetid:

Opptil 20 år, men sjelden over 10 år

Leveområde:

Hele Nord-Atlanteren fra Svalbard til Marokko samt Middelhavet.

Hovedgyteområde:

Vest for De britiske øyer

Gytetidspunkt: Februar–april

Føde: Spiser krill, amfipoder og småfisk

Særtrekk: Har fått navnet kolmule fordi munnhulen og gjellehulene er svarte

Nøkkeltall:

KVOTERÅD 2009: Under 384 000 tonn

KVOTE 2009: 590 000 tonn,

NORSK: 220 000 tonn

KVOTE 2008: 1,25 mill. tonn

NORSK FANGST 2008: 417 500 tonn

(per 11. desember 2008)

NORSK FANGSTVERDI 2007:

848 mill. kroner

